Ao. 1858. Zaturdag

No. 34. 20 Maart.

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements-Secretarie.
Aanzoek voor Vrijgeving.

1858.

15 Maart. Van het slavenkind *Marius*, geboren in 1854, zoon van *Julia*, toebehoorende aan den boedel G. C. B. Weissenbruch.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Derde Afkondiging.

Gouvernements-Secretarie.
Aanzoek voor Vrijgeving.

1858.

19 Maart. Van de slavin *Mary* 2, geboren in 1810, dochter van *Eliza*, toebehoorende aan Plant. *Sarah*, (district *Coronie.*)

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Eerste Afkondiging.

Gouvernements-Secretarie.

Paramaribo, den 15 Maart 1858.

Ten gevolge van het daartoe door Sibijlle Hesges gedaan verzoek, zijn Brieven van Manumissie verleend geworden aan den slaaf *Dirks*, geboren in 1825, zoon van *Sijbelle*, toebehoord hebbende aan de Gouvernements Plantage *Catharina Sophia*;

Zullende gemelde gemanumitteerde voortaan de namen voeren van:

Nicodemus Dirk Hesges.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements-Secretarie.

Paramaribo, den 19 Maart 1858.

Ten verzoeke van Moses Henrij Heijmans, wordt van zijn voorgenomen vertrek uit de kolonie aankondiging gedaan.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements-Secretarie.
POST-KANTOOR.

De op **Zondag** den 21sten dezer per de Koloniale Schroefstoomboot *Paramaribo*, kapt. J. F. MEIJER, naar *Coronie*, *Nickerie* en *Demerarij* te verzenden Brievenpakketten zullen op dien dag des morgens ten **10 URE** worden gesloten.

Paramaribo, den 17 Maart 1858.

De Ambtenaar tijdelijk belast met de Posterij,
E. C. WESENHAGEN.

POLITIE.

Gedurende de afgeloopene week is bij de Politie opgaaf gedaan, dat zich uit de Stad en hare omstreken hebben verwijderd:

De slaaf *Macon*, aankomende wed. M. A. Keijser.

De slaaf *William*, aankomende J. E. Mencke.

De slaaf *Frederik*, aankomende boedel A. G. Rehme.

De slaaf *Johannis*, aankomende R. J. Gollenstede.

Het slavenmeisje *Susanna*, aankomende A. Langguth.

Terwijl sedert ultimo Februarij, nog als afwezig zijn opgegeven:

De slaaf *Winst*, aankomende J. H. Kruse.

De slavin *Caro*, aankomende J. A. A. Salomons.

Elk en een iegelijk wordt ernstig aangemaand, om voorzeide slaven niet op te houden, te huisvesten, of voor zich te doen arbeiden, daar men zich door zoodanige handelwijze zou blootstellen aan de straffen bij de Publicatie van 5 Februarij 1834 (G. B. No 1) vastgesteld.

Paramaribo, den 19 Maart 1858.

De prov. Commissaris van Politie,
G. DUIJCKINCK.

Aanbesteding.

De Administrateur van Financien zal onder de nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Heer Gouverneur aan den minst inschrijvende aanbesteden:

De levering gedurende den tijd van zes Maanden der door het Gouvernement dezer Kolonie benoodigde buitenlandsche of wel Oost-Indische RIJST.

De inschrijvings-billetten zullen worden aangenomen tot Zaturdag den 20 dezer Maand, des voormiddags ten 10 ure.

Paramaribo, den 17 Maart 1858.

De Administrateur van Financien,
A. DE MAN.

Transport.

(2917) Den 15den Maart 1858. J. J. W. Bruijn van Rozenburg aan C. C. Flu, van het Huis en Erf aan den *Grooten Rijweg* van *Combé*, 1e. buitenwijk No. 11, O. W. La A No. 10.

Paramaribo, den 17 Maart 1858.

De Griffier bij het Geregtshof,
MARTINI VAN GEFFEN.

Schutterij van *Paramaribo*.

Het Aanslag-Register der Contributie schuldigen over dit jaar, in gereedheid zijnde, zoo worden belanghebbenden geinformeerd, dat hetzelve van heden af tot en met den 26sten dezer maand, ten kantore van den Kwartiermeester ter inzage is liggende.

Paramaribo, den 18 Maart 1858.

De Majoor Kommandant der Schutterij voornoemd,
B. C. VAN DEN ENDE.

Sequesters en Administrateuren

der onderstaande Plantaadjen bieden bij inschrijving, tegen *KONTANTE BETALING*, te koop aan:

Van Plant. *Caledonia*,
P. m. **9000 ℔ KAKAO.**

Van Plant. *Concordia*,
P. m. **10,000 ℔ DITO.**

De inschrijvings billetten zullen ter Griffie van het Geregtshof tot **HEDEN MORGEN** ten 9 ure aangenomen en aldaar geopend worden ten overstaan van den Heer Gecommitteerde tot de Zaken van Curatele en Sequestratie.

Het hoogste bod goedgekeurd zijnde, zal de KAKAO, na de toewijzing, binnen 8 dagen, voor rekening en risico van den kooper, van Plantaadje moeten afgehaald en voor elke ledige baal *f* 1,10 gerestitueerd worden. [3901]

Paramaribo, den 20 Maart 1858.

Verkoop bij Executie

ten overstaan van den Griffier van het *Collegie van Kleine Zaken* onder andere slaven, de slaven *Louisa*, *Christiaan*, *Ferdinand* en *Adriaan*, allen aankomende Weduwe J. A. KNIPSCHAAR.

Deze Executieve verkooping zal plaats vinden op Woensdag den *Vier en twintigsten* Maart 1858, des voormiddags ten *half negen* ure, voor het locaal alwaar het Collegie van Kleine Zaken vergadert.

Het Proces Verbaal van arrest of in be-

slagneming ligt ter *visie* ter Griffie van het Collegie voormeld.

Paramaribo, *den* 19 *Maart*, 1858.

De Deurwaarder bij het Collegie van Kleine Zaken,

(3897) ABM. FERNANDES JR.

NIEUWSTIJDINGEN.

Engeland.

Van de Kaap zijn in Engeland berigten ontvangen tot 30 December ll. Alles was daar rustig. Eenige Kafferhoofden waren in de Kaapstad gevangen, terwijl verscheidene andere, van welke het bewezen was dat zij zich aan ongeregeldheden hadden schuldig gemaakt, tot verschillende straffen waren veroordeeld. Een aantal half uitgehongerde Kaffers waren in de kolonie verstrooid. Het eskader aan de Kaap, namelijk aan de Oostkust, zal, naar men zegt, wegens den overhand nemenden slavenhandel versterkt worden.

— De bekende Granier de Cassagnac heeft weder in den *Constitutionnel* een artikel geschreven, waarin hij tracht te betoogen, dat Frankrijk in het beperken der vrijheid, thans niets anders doet dan hetgeen Engeland vroeger onderscheidene malen gedaan heeft tot behoud van 's lands rust en bescherming der regerende dynastie. Hij geeft, om dit te staven, onder anderen het jaar 1576 op, toen koningin Elisabeth de verwijdering uit de Nederlanden eischte van de zich aldaar bevindende verbannen Engelschen, alsmede het jaar 1748, toen Lodewijk XIV den eisch van George II inwilligde tot verwijdering van den pretendent. Verder treedt Granier in eene vergelijking van het kiesstelsel en de godsdienstige gelijkheid, zoo als die in beide landen bestaan en komt tot de slotsom, dat Frankrijk hierin vrijzinniger is dan Engeland! Laatstgemeld land heeft dus, volgens den schrijver, geen regt om te klagen over de beperking der vrijheid in Frankrijk.

—De zitting van de *Asiatic Society* van 2 Januarij leverde eene merkwaardige verrassing op; namelijk een geschenk van den eersten koning van Siam, benevens een brief van Z. M. zelven tot begeleiding. Het geschenk bestond in twee groote schilderwerken op doek, welke de muren van de vergaderzaal bekleedden; het een eene afbeelding, Buddha in drie verschillende costumen voorstellende, het andere het plan der Pagode, waarin hij inzonderheid werd vereerd. De brief, welke door den voorzitter Wilson werd medegedeeld, was eene aardige proeve van Siamesche geleerdheid en een bewijs, dat Z. M. een Bollandist in hare soort is. De brief is van dezen inhoud: Na eene heilbede tot allen, die Buddha vereeren en die het wel meenen met de dynastie van Siam, verklaart de koning, dat deze drie voorstellingen de afbeelding zijn van een beeld van Buddha, waarschijnlijk binnen duizend jaren na zijnen dood vervaardigd, doch onzeker door welken volksstam. Het lot van het beeld was innig verbonden met dat van het koningrijk Siam, en zoover de overlevering reikte kwam het bij onderscheidene dynastien op verschillende plaatsen in de geschiedenis voor. Er is eene dwaling in de bestaande opgaven, waardoor het onmogelijk wordt het juiste jaar te bepalen, waarin het beeld door een ijverigen vereerder van Buddha in eene Pagode werd verborgen; maar als zetel dier Pagode wordt Chiang-Rai in het koningrijk van Chiang-Mai, den Laosstammen toebehoorende, stelligerwijze genoemd. Hier werd de Pagode door den bliksem vernield, het beeld kwam aan den dag en wat men vroeger voor niets anders dan een verguld marmerblok had gehouden, bleek toen te zijn een kostbare jaspissteen, met verguldsel overtrokken. Het beeld werd toen naar de hoofdstad Lompang overgebragt, en na daar 32 jaren te hebben berust, werd het naar Chiang Mai, de nieuwe hoofdstad, overgebragt. Dit had plaats in het 2011de jaar der Siamesche tijdrekening, overeenkomende met 1468 jaren na Christus. Hier bleef het beeld 82 jaren, toen de stam der Laos-Chiang door de Laos Kau overwonnen werd, en de overwinnaars het naar hunnen hoofdzetel Saw overbragten. Na twaalf jaren had er eene nieuwe omwenteling plaats: het jaspisbeeld werd naar Wiang-chan verplaatst en bleef daar eindelijk 215 jaren achtereen berusten. Toen, ten jare 2325 der Siameesche, 1782 van onze jaartelling, werden de Laos Khan door de thans heerschende dynastie ten onder gebragt, en voor het beeld werd een nieuwe zetel op den oostelijken oever van de rivier te midden van de tegenwoordige hoofdstad gevestigd. Hier is thans de eigenlijke rustplaats voor het beeld. Het is niet minder dan vier en dertig voet hoog en hier rust het, schrijft de koning, troonend op een zetel van goud en prachtig uitgedost met sieraden van goud, en met kostbare edelgesteenten, welke driemalen 's jaars door andere worden vervangen, zoo als door de drie voorstellingen op de schilderij is aangewezen. De geheele brief eindigt met eene verklaring van den koning van Siam, dat hij dit beeld met denzelfden eerbied aanbidt, als of Buddha Guatama nog in leven was en » begeerende, dat vreemdelingen uit alle natien, met het koningrijk Siam bevriend, ook dan, wanneer zij buiten de gelegenheid waren zijne hoofdstad te bezoeken, het jaspis-beeld zouden aanschouwen, had hij deze drie voorstellingen op een stuk linnen doen afdrukken, de drie soorten vertegenwoordigende van het plegtgewaad, waarmede het beeld in de drie verschillende jaargetijden was opgetooid" Een certificaat der echtheid van de bovenstaande opgaven is door 's konings eigenhand gewaarmerkt: » gegeven in onze openbare zitting te Amarindr, Zaturdag den 23sten der maanmaand Suvan in het Slangenjaar, negende decade, overeenkomende met den 23n. Julij 1857, het negende onzer regering." Het zeldzame geschenk werd door den thans in Engeland aanwezigen gezant overhandigd.

Duitschland.

Uit Frankfort wordt het volgende gemeld:

In alle provincien van Oostenrijk is het gebrek aan water zoo algemeen en groot, dat het een ware ramp geworden is. Te Venetie, waar men het drinkwater in gemetselde waterbakken bewaren moet, is het gemeentebestuur verpligt, ten einde in de behoeften van de geringe volksklasse te voorzien, het water van het vaste land te laten halen, hetgeen natuurlijk zeer kostbaar is. In Zevenbergen zijn de meeste beeken en riviertjes zoo ondiep, dat bijna alle molens stil staan en de inwoners soms genoodzaakt zijn hun graan mijlen ver te laten malen

De oudste lieden kunnen zich niet herinneren, zoo vele zandbanken en zelfs eilanden in den Boven Rijn gezien te hebben. Zelfs voor de kleinste vaartuigen is deze rivier aldaar geheel onbevaarbaar. De molens staan ook daar overal stil en het gebrek aan drinkwater is op vele plaatsen zoo groot, dat in de kerken openbare gebeden gedaan worden, om van den Hemel regen af te smeeken.

— Men hoort te Frankfort veel spreken van de moeite, welke de Deensche regering zich geeft, om alles wat Duitsch is, uit Sleeswijk te verbannen. In de scholen en kerken mag men zich alleen van de Deensche taal bedienen. Zij gaat thans nog verder; zelfs de naam Sleeswijk moet uitgeroeid worden, en dit gewest voortaan dien van Zuid Jutland dragen. Men houdt visitatiën in de huizen, en waar een Duitsch leesboek of geschiedkundig werk wordt gevonden, wordt het dadelijk geconfiskeerd. Rendsburg, dat vroeger tot Holstein behoorde, zal niet meer Duitsch blijven, maar met Zuid-Jutland vereenigd worden.

Nieuw-Guinea.

Wanneer men op de wereldkaart de Indische Eilandzee opzoekt, wordt men getroffen door het gezigt van een als afgesloten geheel. In het Westen strekt tot bescherming van den Archipel het eiland Sumatra, dat zich aan het schier-eiland Malakka aansluit en op die wijze als tot het vaste land van Azie behoort. Evenwel door de straat Malakka daarvan afgescheiden, vormt Sumatra met Java en de meer oostwaarts gelegene kleinere eilanden, een schakel of keten, om de zee ten noorden, (de Javazee enz.,) tot eene soort van binnenzee te doen worden. Waar die schakel in het oosten eindigt, nadert het zuidelijk vastland Nieuw Holland, om verder tot bescherming te strekken tegen den Indischen Oceaan. Ten Noorden sluit zich daaraan het land der Papoenegers, dat ten Oosten door onderscheidene eiland-groepen tegen den grooten Oceaan gedekt, als de sluitsteen uitmaakt van de eilandzee, waartoe het behoort door zijne voortbrengselen, maar in geenen deele door het negerras, dat er de bevolking van uitmaakt. Immers dat ras staat op een' zoo lagen trap van verstand-ontwikkeling, dat de Alforran en Dajakkers, die zoo gering geachte koppesnellers, met die negers vergeleken, op gunstige wijze, zich onderscheiden. Wat de voortbrengselen aangaat: men weet het, dat aldaar gevonden worden de Niolakken of specerij-eilanden, de nagelen hebben een' vrij beperkten geboortegrond; de muscaatnooten, welke bij de inzameling meerder zorg behoeven, vinden een' vruchtbaren bodem op al de eilanden, ten oosten en zuid-oosten van de Banda-groep, ook op Nieuw-Guinea, alwaar in zoo verre ons bekend is, de massooi, eene specerij, welke naar China wordt uitgevoerd, bij uitsluiting is te vinden.

Wat de ligging aangaat, behoort Nieuw-Guinea wezentlijk tot den Indischen Archipel, en wat de voortbrengselen aangaat, behoort het er welligt nog meer toe dan Sumatra, alwaar door de Engelschen met groote kosten, de Moluksche specerijen zijn ingevoerd en aangekweekt.

Reeds vroegtijdig in de 17de eeuw geraakten de Nederlanders bekend met Nieuw-Guinea. Zij beproefden herhaaldelijk landingen op de Westkust, maar de schaarschte der aldaar gevonden voortbrengselen en de barbaarsche woestheid der bevolking, maakten die landingen kort van duur; zelfs ontvingen voor en na, de meeste riviermondingen bezuiden Putoe Adie den naam van

moordenaarsrivier, dewijl men de verraderlijke wreedheid der Papoes, bij elke landing, door het verlies van een of meer der manschappen te betreuren had. Toch liet men niet na, van de Valsche Kaap af, tot Salawatits en verder noordwaarts, in naam van Nederland bezit van het land te nemen, en staken op te rigten waarop die bezitname was vermeld. Dewijl die verschillende punten, behalve de eilanden Oranje-Nassau en Salawattis, later bleken allen tot een en hetzelfde eiland te behooren, is het niet aan den minsten twijfel onderhevig, of geheel Nieuw Guinea maakt een gedeelte uit der Nederlandsche bezittingen in den Indischen Archipel. Ingevolge het Europesche volkenregt behoort Nieuw Guinea daartoe. Dit punt vast te houden is van te meer belang, dewijl de eigenlijke Papoesche eilanden en de Noordkust van Nieuw Guinea schatpligtig zijn aan den Sultan van Tidor en die streken, slechts door inlandsche vaartuigen kunnen bevaren worden, welke met vrijbrieven (verlofpas) van den resident van Ternate zijn voorzien.

Het eiland Nieuw Guinea met de omringende eilanden heeft veel eigendommelijks. De bevolking welke dun gezaaid schijnt te wezen, is valsch, verraderlijk en wreedaardig, zoodat de Europeaan niet genoeg tegen haar op zijne hoede kan wezen. Landbouw is bij hen genoegzaam onbekend, en ten gevolge van hunne onzindelijkheid en levenswijze, hebben de Papoes der Westkust niet zelden een uitslag op hunne zwarte huid, die hun een afzigtelijk voorkomen doet verkrijgen. Hunne hutten zijn hoogst eenvoudig. Zij vervaardigen zelve hunne kanoes, die soms niet onaardig van snijwerk zijn voorzien. Hieruit blijkt dat zij voor meedere ontwikkeling vatbaar kunnen genoemd worden, doch in kleine maatschappijen vereenigd, die elkander vijandig zijn, is menschenroof en doodslag niet zeldzaam. Het gebrek aan een krachtig en beschermend gezag, doet zich overal gevoelen, en men mag als zeker stellen, dat eene voortdurende bezitname en de omgang met meer beschaafde volkeren, gunstig zal werken op de beschaving der woestelingen, op hunnen landbouw en den geheelen maatschappelijken toestand van dat eiland.

Langs de westkust ontmoet men gelijk elders op de groote eilanden, aan de oevers dezer binnenzee, aangeslibde moerassige gronden. Daarbij komen uitgestrekte modderbanken voor de kust en digte bosschen binnen 's lands, tot op korten afstand van de kust. Dit alles wordt noordwaarts, langzaam aan beter voor, al zoodra men voorbij de Rijklof van Goensbaai, veelal maar Cluersbaai genoemd, gekomen is.

De Papoes kweeken eenige aardvruchten aan doch voeden zich overigens met hetgeen de welige natuur hunner bosschen oplevert. Zij schillen de massooi, zamelen eenige reukhouten gommen in, en spreiden vrij groote behendigheid ten toon in het schieten en bereiden van paradijsvogels, die ofschoon ook voorhanden op eenige naburige eilanden, nergens dan op nieuw Guinea in zoo prachtige schoonheid worden gevonden. Men heeft er ook den kroonvogel of kroonduif, de ijsvogel en andere fraaije vogelsoorten. Te vergeefs zoekt men er apen of ook groote viervoetige dieren, het varken en de springhaas (kangoeroe) behooren tot de grootste soorten. Hagedissen, slangen en kaimannen treft men er aan, de laatsten vooral in groote hoeveelheid in het zuiden. De naburige zee en de baaijen wemelen van visch en de banden leveren tripang. Dewijl de Papoes nog geen denkbeeld hebben van eigenlijken handel zoo voeren zij zelden naar de kust die voortbrengselen, welke hun land oplevert tot dat de kooplieden werkelijk aangekomen zijn, zoodat dezen tot een langdurig verblijf gedwongen worden.

Sedert het midden der 17de Eeuw, en tot omstreeks de helft der 18de, werd meestal van Banda uit, die kust bezocht, doch men bepaalde zich doorgaans tot de Westkust ten Noorden van Putoe Adie, waar de kust hooger en de Papoes minder verraderlijk zijn, dan verder om de Zuid. In deze eeuw heeft men veelal anders gehandeld. Nadat in 1820 de luitenant ter zee 1ste kl. Kolff, het zuidelijk gedeelte dier kust had opgenomen, werd door den commissaris-generaal du Bus de Ghisignies besloten, om een fort op die kust te doen bouwen. De doelmatigheid eener dergelijke vestiging was niet te ontkennen, deels omdat Banda te ver van daar verwijderd is, om een waakzaam toezigt op die kust te kunnen houden, deels ten einde te voorkomen den menschenroof, welke aldaar gepleegd werd, ook door zoodanige eilanders, als meer regtstreeks onder het oog van het Nederlandsch bewind leven. Men voege daarbij de onvermijdelijke gevolgen van het dagelijksche verkeer met Europeanen, Javanen, enz. waardoor beschaving en landbouw meer onder de bevolking zullen bekend worden en tot navolging nopen.

De kapitein-luitenant Steenboom was bevelhebber over de beide bodems, de korvet Triton en de schoener Iris, welke in 1828 daartoe werden in dienst gesteld. Van Delden ging als gouvernements commissaris mede, want aan hem was eigenlijk door den commissaris generaal de leiding van den togt toevertrouwd. Van de Valsche Kaap af tot aan de Kaap de Goede Hoop, moest de Westkust onderzocht worden, doch in de instructie werd in bedenking gegeven, om voor het aan te leggen fort een plek te kiezen, welke de Cirammers en Gorammers niet gewoon waren te bezoeken. Het is te betwijfelen of de reden welke daarvan werd gegeven, wel algemeene goedkeuring zal verwerven. «Het heet er, » vermits deze, uit vrees om de voorregten, » welke zij, door de uitsluitende vaart die zij » thans hebben, genieten, te verliezen, wel- » ligt, even als voorheen, reeds tegen hande- » laars is geschied, de bevolking tegen 's gou- » vernements bezetting zouden opruijen."

Men gedroeg zich overeenkomstig die aanbeveling, en de plek, welke voor het fort gekozen werd, was in het noorden eener kleine baai, (Tritonsbaai), in het N. W., gedekt door een berg, hebbende eene hoogte van ongeveer 2300 vt. Eenige vooreilanden beschermen grootendeels den ingang der baai. In het Z. W. heeft men op vrij geringen afstand van de Tritonsbaai het reeds op de vroegste kaarten aangegeven Wissel eiland of Putoe Adie. Met groote krachtsinspanning werd sedert den aanvang van Julij 1828 de hand aan het werk geslagen, en op den 24n. Augustus, den verjaardag van Koning Willem I, werd het fort du Bus, ingewijd door het hijschen der Nederlandsche vlag en de noodige salutschoten. Het fort, voorzien van eene dubbele palissadering, gemonteerd met eenige stukken van 2, 3 en 6 pond, hebbende in deszelfs binnenruimte de noodige woningen, werd door van Delden aan den kommandant overgegeven en 3 Augustus 1828 werd deze met zijne bezetting aan zich zelven overgelaten.

Veel moeite had het gekost, om een genoegzaam terrein open te kappen, dewijl men boomen aantrof van drie tot vijf voet middellijn, en daaronder niet weinig ijzerhout, waarop het volk zijne bijlen stomp kapte, zoodat het somwijlen door het traag voortgaan van het werk, moedeloos werd. Dit, gevoegd bij het gebrek aan versch voedsel, dat zelfs den officieren ontbrak, bragt spoedig de moeraskoortsen te weeg, welke onafscheidelijk zijn van de ontblooting van terrein, door digt geboomte bezet, zelfs in de gematigde luchtstreek van Nederland, hoeveel te meer dan op weinige graden afstands van de Evenachtslijn. Daarbij kwam van 11 Julij af, gedurende vier weken, eene nevelachtige, vochtige, garelucht, waardoor, bij den zwaren arbeid en het gebrek aan ververschingen zich eene algemeene neerslagtigheid van de manschappen, aan boord zoowel als aan den wal, meester maakte. De moeraskoortsen werden hardnekkig en kwaadaardig; scheurbuik en waterzucht volgden, zoodat in het midden van Augustus de toestand van allen, officieren zoowel als minderen, treurig was. Het lijdt geen twijfel, dat bij meerdere veerkracht van den commissaris en den kommandant der expeditie, en het voorhanden zijn van versch voedsel en geschikte ververschingen voor zieken en convalescenten, de ziekte niet zoo algemeen zoude geworden zijn en gewis niet zoo noodlottige gevolgen zoude hebben gehad.

Oorspronkelijk was de bezetting vastgesteld op één luitenant als kommandant, 1 chirurgijn 3de kl., 11 Europesche en 20 inlandsche soldaten, 10 Javaansche bannelingen, waaronder die aan den opstand van Diepo Negoro hadden deel genomen. Nog behoorden er toe 1 Europeaan, 22 inlandsche vrouwen en 21 kinderen. Een andere luitenant was alreede tot vervanging van den zieken kommandant aangebragt, onder de blanke soldaten was reeds een overleden en onderscheidene zieken. De bannelingen waren bereids eenmaal aangevuld, en moesten kort daarna op nieuw aangevuld worden, dewijl zij zich, door de omstandigheden, waarin zij zich bij een zoo gering garnizoen bevonden, met schuit of kanoe uit te voeten maakten, onder voorwendsel van te gaan visschen. Men ga na in welken verlaten en somberen toestand zich moesten bevinden de weinige zieke en ontmoedigde Europeanen, terwijl er nog veel te doen was om het terrein rondom het fort van het verspreide hout en de struiken te zuiveren. Men had voortdurend te strijden tegen de kwaadaardige koortsen, dewijl het boschrijke terrein te veel moeijelijkheden opleverde, om, door het wegkappen van het overtollige hout, de vochtige dampen en uitwasemingen van den grond, door de winden te zien verwijderen.

Daarbij bevond zich de bezetting in een oord, waar men door verraderlijke wilden was omringd, en tegen hen bestendig op zijne hoede moest wezen en was derhalve veel te gering, zoo in officieren als in Europesche en Inlandsche soldaten. Ook had men, in een zoo onherbergzaam oord, als vrije kolonisten moeten daarheen brengen, inlanders met hunne vrouwen, om jagong, kadjang en tam gevogelte aan te kweeken, men had overvloed van kokosboomen, kanarieboomen en dergelijke moeten aanplanten, om vruchten en andere benoodigdheden voor de bezetting te verkrijgen en tot gerief van die vaartuigen, welke er mogten aanlanden.

Wat werd er gedaan, om de Papoes op te wekken, om massooi, balasharie en meerdere fijne houtsoorten naar het fort te brengen, om op de tripang- en vischvangst uit te gaan, om parelmoerschelpen te visschen, enz., enz.? Niets of nagenoeg niets. Hoe konde men dan hoop voeden, om kooplieden van Makassar, Banda of andere naburige streken ten handel te zien komen? Toch was het niet onwaarschijnlijk dat wanneer eens maal te Dobo, in het handelssaisoen bekend werd

dat te fort du Bus voordeeligen handel kon gedreven worden, of de inlandsche kooplieden zouden gretig zooveel verder zijn gezeild, wijl zij er tegen overmoed en gewelddadigheid, van welken kant ook, bescherming zouden vinden.

Voor het overige verbeelden wij ons dat de gelegenheid voor eene kolonisatie te Merkus-Oord, niet ongunstig is te noemen. Gaarne brengen wij daarvoor hulde toe aan Macklot en Zippelius, die met Muller, van Raalten en van Oort, de natuurkundige expeditie der commissie uitmaakten. De grond is geschikt voor den rijstbouw en voor andere voederplanten. Het rund en het paard door de Nederlanders aldaar aangebragt, hebben er welig getierd. Ook is het te verwachten, dat bij onderzoek van het binnenland en het gebergte ten Noorden en Oosten, er belangrijke uitkomsten zullen verkregen worden, ten opzigte der voortbrengselen van het plantenrijk. Zijn de laatst uitgekomene kaarten omtrent dat gedeelte van den Indischen Archipel naauwkeurig, dan zal men van fort du Bus niet ver oostwaarts behoeven door te dringen, om de Geelvinksbaai te bereiken. Misschien bestaat er eene gemeenschap, geul of straat, van het zuiden dier baai naar de westkust, wijl dat gedeelte, zoover ons bekend is, nog niet naauwkeurig is opgenomen. Voor de ontwikkeling van den handel, derhalve ook landbouw en beschaving, is de tritonsbaai voordeelig gelegen. Immers de Archipel van Oranje Nassau ligt op korten afstand; weinig verder treft men de Key- en de Aroe-Eilanden, en iets meer ten Z. W. de Tenimber-Archipel, waar overal landbouw, nijverheid en handel op den ontwikkelenden adem der beschaving wachten.

Een fort, dat onder zoo ongunstige voorteekenen was gesticht en waar, reeds van den aanvang af, de zuinigheid op zoo bekompene wijze voor het noodige had gezorgd, moest voortdurend, door den aanvoer van versche manschappen voorzien worden, opdat de bezetting niet uitstierf of door naburige Papoes overrompeld en vermoord werd. Diezelfde zuinigheid belette om doortastende maatregelen ten goede te nemen; zoo als het was konden er geene goede vruchten van verwacht worden, en men had den moed niet om groote kosten daartoe aan te vragen. Om zich van alle verantwoordelijkheid af te maken, of dewijl men aan de gebrekkige stichting van du Bus geene kosten maken wilde, deed men het bij den Koning voorkomen, als of ongezondheid der landstreek alleen oorzaak was van den kwijnenden toestand der manschappen daarheen gezonden, en Koning Willem I gaf in 1835 zijne toestemming tot de verplaatsing van het aan de Tritonsbaai gevestigde etablissement *naar een geschikter en gezonder punt.* Men vond het nogtans gemakkelijker, die bezetting geheel in te trekken en door den kapitein ter zee Anemaet werd in den aanvang van 1836, de bezetting geligt en het Fort du Bus geslecht.

Eindelijk schijnt na een tijdsverloop van ruim twintig jaren, het oogenblik te zijn aangebroken om op nieuw een fort ter westkust van Nieuw-Guinea aan te leggen. Gelukkig bevindt zich thans Nederland in zoodanige toestand, dat de bezuiniging niet langer in den weg behoeft te staan, om eriets goeds te stichten, iets dat van heilzaam invloed kan wezen voor de omliggende streken. Wil men handelen met denzelfden geest van karigheid als in 1828, dan late men het liever na, want dan is het geld en menschenlevens nutteloos weggeworpen. Men vermijde bij het aanleggen van een nieuw etablissement, de fouten, welke zijn aangeduid en men stichte er te gelijker tijd eene kolonie, die ruimschoots voorzien kan in de behoeften der bezetting en der scheepvaart.

Of op nieuw de Tritonsbaai behoort te worden gekozen, laten wij in het midden, dewijl wij meenen, dat de Heer G. reeds vele maanden geleden, met een onderzoek der kust is belast geworden; maar wij mogen niet verzwijgen, dat het groep vad ongezondheid der landstreek Merkusooord, onzes inziens, grootelijks overdreven is. Zeker is het dat verkeerde en ongenoegzame maatregelen, aan die ongezondheid de meeste schuld hebben.

(O.)

Publicke Veilingen.

Door en ten huize van den Vendumeester J. F. FAVEREIJ.

DONDERDAG, den 18 Maart 1858.

Het Huis en Erf aan de groote Dwars straat, La. E No. 181, met het daaraan grenzend Erf aan de Brambranders gracht, La. E No. 177, behoorende aan den boedel J. J. de Gentillez.— *f* 2,540.— G. H. L. BAKKER qq.

———

Door en ten huize van den Vendumeester J. C. GOMPERTS.

Vrijdag den 19 Maart 1858.

De Grond Bijgeval, gelegen in Saramacca.— *f* 90.— A. Wildeboer.

Het Erf No. 3 over de Fiottebrug.— *f* 16.— G. P. Emanuels.— Beiden aankomende den boedel S. J. Roodvos.

Burgerlijke Stand.

Van den 12n. tot den 18den Maart 1858, zijn alhier ingeschreven als overleden:

Den 16den, Affie Ark, 68 jaren. Den 17den, Hendrik Lagard, 34 jaren. Idem, (Indiaan) Sampie Stuger, 40 jaren, n. g. Idem, Cornelia Francina Frederica van der Goes, 24 jaren. Den 18n., Johanna Sambeek, 59 jaren n. g.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Cornelia, kapt. de Leeuw, adres bij M. M. Curiel. Sluit 25 dezer.

Theodora Josina, kapt. Tjakkes, adres bij J. H. Zaal. Sluit *Medio April* e. k.

Anna Lena, kapt. C. Zaal, adres bij J. H. Zaal.

Mina, kapt. Cupido, adres bij M. M. Curiel.

Wilhelmina, kapt. Klint, adres bij C. J. Leijsner.

Johannis Hermanus, kapt. J. B. Wijgers, adres bij M. M. Curiel.

Rijnbrand, kapt. P. F. Lange, adres bij J. H. Zaal.

Diana, kapt. Hofker, adres bij H. C. Levij.

Suriname, kapt. P. Reijntjes, adres bij J. Gisius.

Susanna, kapt. Groenewoud, adres bij J. F. Favereij.

Hermanus Izaak, kapt. Braunstahl, adres bij J. H. Zaal.

Johanna Christina, kapt. J. H. ter Wiesen, adres bij J. H. Zaal.

Louisa Christina, kapt. Ten Harmsen, adres bij J. H. Zaal.

Janna Adriana, kapt. Franken, adres bij J. H. Zaal.

Sagitta, kapt. W. J. Bakker, adres bij J. H. Zaal.

Gedrukt bij **J. C. Muller Az.**

Het Abonnement is per jaar . . . *f* 20—
voor zes maanden . . 11—
» drie » . . 6—
Voor elk afzonderlijk nommer der Courant . . . —25
De prijs der Advertentien is per regel . —25